

POLAND

POLAND

QURILISH MENEJMENTINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI

M.Siddiqov

Jizzax politexnika instituti dotsenti

D.Abdurasulov

Jizzax politexnika instituti talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15826467>

Annotatsiya. Ushbu maqolada qurilish menejmenti tizimining mohiyati, asosiy funksiyalari va zamonaviy boshqaruv usullarining qurilish sohasidagi ahamiyati tahlil qilinadi. Qurilish jarayonlarida menejment tizimini samarali yo'lga qo'yish orqali iqtisodiy samaradorlikka erishish yo'llari ko'rib chiqilgan hamda amaliy takliflar ilgari surilgan.

Kalit so'zlar: Qurilish menejmenti, loyiha boshqaruvi, resurslar, samaradorlik, risk, monitoring, muhandislik boshqaruvi.

Annotation. This article will analyze the essence of the construction management system, its main functions and the importance of modern management methods in the field of construction. Ways to achieve economic efficiency by effectively establishing a management system in construction processes were considered and practical proposals were put forward.

Key words: Construction Management, Project Management, Resources, efficiency, risk, monitoring, engineering management.

Bugungi kunda qurilish sohasi mamlakat iqtisodiyotining muhim tarmoqlaridan biri hisoblanadi. Bu sohaning samarali faoliyat yuritishi ko'plab infratuzilmaviy, sanoat va ijtimoiy loyihalarning muvaffaqiyatli amalga oshirilishini ta'minlaydi. Shuning uchun, qurilish jarayonlarini zamonaviy menejment tamoyillari asosida boshqarish, resurslardan oqilona foydalanish va muvofiqlashtirilgan ish yuritish zarurati ortib bormoqda.

1. Qurilish menejmentining mazmuni va ahamiyati

Qurilish menejmenti – bu qurilish jarayonlarini rejalashtirish, tashkil qilish, nazorat qilish va muvofiqlashtirishni o'z ichiga olgan murakkab boshqaruv tizimidir. Uning asosiy vazifasi – loyihani belgilangan muddatda, belgilangan byudjet doirasida va kerakli sifat darajasida yakunlashdan iborat.

Asosiy tarkibiy qismlar:

- Loyiha rejalashtirish va vaqt taqsimoti
- Moliyaviy boshqaruv va byudjetlashtirish
- Resurslarni boshqarish (mehnat, material, texnika)
- Xavfsizlik va sifat nazorati
- Risklarni baholash va boshqarish

POLAND

POLAND

Yaxshi tashkil etilgan menejment tizimi qurilishda isrofgarchilikni kamaytiradi, vaqt va xarajatlarni optimallashtiradi, sifatni oshiradi.

2. Qurilish menejmentining zamonaviy usullari

Zamonaviy menejment usullari bilan ishlash qurilish jarayonida innovatsion yondashuvlarni talab qiladi. Quyidagi texnologiyalar bu sohada keng qo'llanilmoqda:

- **BIM (Building Information Modeling)** – qurilish obyektlarini raqamli modellash orqali loyihalash, rejalashtirish va monitoring qilish.

- **Lean Construction** – isrofgarchilikni minimallashtirish va qiymat yaratishga yo'naltirilgan yondashuv.

- **Project Management Software (MS Project, Primavera, Asana va boshqalar)** – vazifalarni rejalashtirish, monitoring qilish va hisobot tuzishda qo'llaniladi.

Bundan tashqari, **IoT texnologiyalari, dronlar, 3D skanerlash** kabi vositalar ham qurilish jarayonlarida menejmentni sezilarli darajada takomillashtirishga xizmat qilmoqda.

3. Qurilish menejmentida uchraydigan muammolar

O'zbekistonning qurilish sohasida ham hali-hanuz bir qator muammolar mavjud:

- Mutaxassis kadrlar yetishmovchiligi
- Rejalashtirishdagi noaniqliklar va loyiha o'zgarishlari
- Moliyaviy intizomning sustligi
- Resurslar harakati va nazorat mexanizmining sustligi
- Yangi texnologiyalarni qo'llashdagi sustkashlik

Ushbu muammolar nafaqat loyiha samaradorligini kamaytiradi, balki vaqt va mablag' sarfini ko'paytirib, umumiy iqtisodiy ko'rsatkichlarga salbiy ta'sir ko'rsatadi.

4. Qurilish menejmenti tizimini takomillashtirish yo'llari

Quyidagi yo'nalishlar qurilish menejmentini takomillashtirishda muhim rol o'ynaydi:

1. **Kadrlar salohiyatini oshirish** – menejerlar, muhandislar va mutaxassislar uchun doimiy treninglar va xalqaro tajribalarni o'rganish.

2. **Axborot texnologiyalarini keng joriy etish** – BIM, ERP tizimlari va boshqa raqamli vositalarni keng qo'llash.

3. **Tender va shartnoma tizimini takomillashtirish** – ochiqlik, adolat va sifatni ustuvor qilish.

4. **Monitoring va audit tizimini kuchaytirish** – har bir bosqichda joriy nazorat va tahlillar asosida qarorlar qabul qilish.

POLAND

POLAND

5. **Risklarni boshqarish tizimini joriy etish** – oldindan xavflarni baholash va profilaktik choralarni belgilash.

Xulosa. Qurilish menejmenti samarali ishlashi nafaqat loyihaning muvaffaqiyatli bajarilishini, balki umumiy iqtisodiy barqarorlik va infratuzilma rivojlanishini ta'minlaydi. Shuning uchun bu tizimni zamon talablari asosida modernizatsiya qilish, ilg'or texnologiyalarni joriy etish va malakali boshqaruv kadrlarini tayyorlash ustuvor vazifalardan biri hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Qurilish vazirligining rasmiy nashrlari va statistik ma'lumotlari.
2. Xamidov M. "Qurilish menejmenti asoslari". Toshkent, 2022.
3. Smith, N. J. (2020). Project Management for Construction. McGraw-Hill.
4. Kerzner, H. (2021). Project Management: A Systems Approach to Planning, Scheduling, and Controlling. Wiley.
5. BimForum (bimforum.org) – BIM standartlari va texnologiyalar portali.
6. Lean Construction Institute (leanconstruction.org)